

Workshopen ”Det skånska jordbrukets anpassning till ett förändrat klimat”

Deltagare: Georg Carlsson (SLU), Johannes Albertsson (SLU), Carolina Rodriques Gonzalez (SLU), Erik Steen Jensen (SLU), Katarina Elfström (Nordic Sugar), Håkan Olsson (Lantbrukare), Nils Yngveson (Rådgivare HIR), Joel Månsson (Lantbrukare), Christer Pålsson (Lantbrukare), Daniel Rydén (Journalist Sydsvenskan), Otto von Arnold (Lantbrukare), Erik Nordqvist (Lantmästarstudent), Anders Andersson (Lantbrukare), Torsten Thuresson (Lantbrukare), Carl-Axel Andersson (Lantmästarstudent), Ida Andersen (student från universitetet i Roskilde, Danmark).

Plats och tidpunkt: Alnarp, 11 november 2015-11-11, kl 8.30 – 14.00

1. Workshopen började med att varje deltagare presenterade sig samt talade om vilka förväntningar man hade av dagen.
2. Georg Carlsson presenterade Climate-CAFE projektet som handlar om hur Europeiska odlings- och jordbrukssystem kan anpassas till klimatförändringar. Projektet består av deltagare från åtta olika Europeiska länder (Sverige, Finland, Storbritannien, Danmark, Nederländerna, Tyskland, Schweiz, Frankrike och Spanien) och där varje enskilt land står för sin finansiering (i Sveriges fall FORMAS). En av projektaktiviteterna i Climate CAFE är att skapa en samverkansgrupp, en så kallad ”Adaptation pilot”, där forskare, lantbrukare och andra aktörer tillsammans skall komma fram till och prioritera åtgärder för att öka odlingsystemens motståndskraft/anpassningsförmåga. Dagens Workshop var starten på den svenska samverkansgruppen (Adaptation Pilot Skåne). I projektet ingår också för svensk del att analysera data från redan etablerade långliggande odlingsförsök. Dessa analyser görs för att undersöka vilka odlingsystem som ger stabila skördar över tid trots varierande väderförhållanden. Under presentationen diskuterades också vilket referens-odlingsystem som skall användas som utgångspunkt för diskussionerna i samverkansgruppen. Deltagarna enades om att en fyraårig växtföljd med sockerbetor, vårkorn, höstraps och höstvetete skulle användas. För mer information om deltagarnas synpunkter samt mer information om Climate-CAFE projektet, se bifogad Power Point presentation.
3. Johannes Albertsson presenterade simuleringar över hur det Skånska vädret kan bli 2050. Simuleringarna som presenterades är gjorda av SMHI och bygger på IPCC:s (Intergovernmental Panel on Climate Change) tre olika framtidsscenarior (RCP 2.6, RCP 4.5 och RCP 8.5). På SMHI:S hemsida kan man själv gå in och titta på förutspådda förändringar i väder och klimat för i olika delar av Sverige <http://www.smhi.se/klimatdata/framtidens-klimat/klimatscenarier>. Sammanfattningsvis kan konstateras att oavsett vilket framtidsscenario som man utgår från så kommer temperaturen år 2050 i Skåne öka med ca. 2 °C, vegetationsperioden öka med 50-60 dagar och antalet dagar per år med kraftig nederbörd öka med 2-5 dagar. Efter 2050 blir däremot skillnaderna mellan de olika scenariorna stora. För mer information se bifogad Power Point presentation.

4. Carolina Rodriguez Gonzalez presenterade sitt examensarbete om lantbrukares syn på möjligheter att förbättra odlingssystemens anpassningsförmåga till klimatförändringar. Under arbetets gång har det gjorts intervjuer med 16 olika lantbrukare i Skåne. Flera av lantbrukarna tyckte sig redan nu se att det skett en förändring av det Skånska klimatet där mildare vintrar, fler kraftigare regn och längre perioder av torka hade noterats. Några av de åtgärder som lantbrukarna nämnde under intervjuerna för att anpassa jordbruket var att använda odlingssystem som ökar jordens mullhalt och att bättre ta hand om sina dräneringssystem. Carolina presenterade också lantbrukarnas syn på att använda mer mellan/fång- grödor och att odla helt nya grödor. Flera lantbrukare ansåg att det fanns stora möjligheter att använda mellan/fånggrödor på grund av de positiva effekterna de kan ha för jordens struktur, mullhalt och bördighet. Nya grödor var de lite mer tveksamma till på grund av osäker avsättning. För mer information se bifogad Power Point presentation. Efter presentationen diskuterades bland annat att även om fler grödor skulle kunna odlas på grund av att det blir varmare så är många av dessa inte anpassade till de svenska ljusförhållandena. Frågan om att använda GMO grödor togs också upp.

5. För att få igång en gruppdiskussion om hur det skånska jordbruket skall anpassas till ett förändrat klimat sattes tre olika postrar upp i möteslokalen. Postrarnas rubriker: "Var vädret 2006 extremt?"; "Världsmarknadspriset på vete, olja, kväve och fosfor de senaste 20 åren"; och "Framtidsscenario Skåne län". Deltagarna fick först en kort stund på sig att bekanta sig med postarna och få tillfälle att ställa frågor för förtydligande eller kommentera postrarnas budskap. Därefter delades delatagarna upp i två grupper och under en timme diskuterades följande: Med utgångspunkt i de budskap de tre postrarna presenterar; vilka åsikter finns inom gruppen angående förändringsbehov för att jordbruket ska anpassas till ett förändrat eller mer osäkert klimat? Vilka är gruppens förslag på anpassningsåtgärder? Hur effektiva anser ni att de olika åtgärderna är, och hur enkla är de att tillämpa i praktiken. Resultatet av diskussionerna var följande åtta åtgärdsförslag:
 - A. "Aldrig" svart mark (mellan och bottengrödor)
 - B. Vattenhantering (dränering, bevattning och struktur kalkning)
 - C. Vattenhantering (samverkan/system)
 - D. Dialog: lantbrukares initiativ ger stöd från samhället
 - E. Fasta körspår
 - F. Reducerad jordbearbetning
 - G. Precisionsodling
 - H. Mångfunktionalitet

6. Varje deltagare fick därefter två röda och två gröna klisterlappar. De röda klisterlapparna sattes på det eller de (max två) åtgärdsförslag som varje deltagare ansåg vara mest effektiva. De gröna klisterlapparna sattes på det eller de (max två) åtgärdsförslag som varje deltagare ansåg vara enklast att tillämpa. Resultatet av omröstningen visas i tabellen nedan:

Åtgärdsförslag	Mest effektiva	Enklast att tillämpa
A	7	6
B	4	5
C	5	0
D	0	1
E	0	1
F	0	3
G	0	0
H	0	0

Diskussionen efter omröstning kretsade mycket kring att de flesta lantbrukare vet om att det finns många fördelar med att ha sina fält bevuxna under så stor del av året som möjligt. Ändå lämnas marken ofta plöjd och obevuxen under vintern. Tradition, brist på tillämpad forskning och att man i det korta perspektivet inte får betalt för att ha marken bevuxen var några av de anledningar som kom fram. Under den efterföljande diskussionen poängterades även hur viktigt vattnet (både tillgång och bortförsl) är för att man i framtiden skall kunna odla sin mark framgångsrikt.

7. Den sista halvtimmen av Workshopen diskuterades hur vi i samverkansgruppen skall gå vidare med de åtgärdsförslag som tagits fram ovan. Georg poängterade att projektet inte har pengar för att utföra fältförsök men att det finns pengar för att ordna workshops och studieresor. Följande aktivitetsförslag kom fram under diskussionen (SLU kommer att vara drivande för att så många av aktivitetsförslagen som möjligt kommer att genomföras):
- En hearing där personer från Länsstyrelsen, Jordbruksverket och någon skånsk kommun deltar (punkt C ovan).
 - Ett studiebesök till Anders Nordqvists gård där vi tittar på deras bevuxna fält under vinter. Kombinerar med ett möte där idéer till en partnerskapsansökan diskuteras (punkterna A och B ovan, potentiellt även punkterna F, G och H).
 - Ett studiebesök till företaget DSV i Tyskland (Christoph Felgentreu, kontaktuppgift ger genom Nils Yngvesson). De utvecklar och testar en mängd olika cover crops (punkt A ovan).
 - Studiebesök/workshop tillsammans med FRDK i Danmark. De jobbar med reducerad bearbetning (punkt F ovan) och ingår som samverkansgrupp i Danmarks del av Climate CAFE-projektet.
 - Studiebesök till Gårdstånga Nygård för att titta på olika metoder (mellangrödor, ”reläsamodling”, direktsådd) för att tillämpa reducerad jordbearbetning och hålla marken bevuxen under så stora delar av året som möjligt (punkt A ovan, potentiellt även punkterna F, G och H).
 - En plattform, lämpligen en internetsida, för enkelt och effektivt utbyte av information, erfarenheter och information om aktiviteter inom Adaptation Pilot Skåne.